

Щодо безпечного використання пестицидів та агрохімікатів

Щороку із приходом весни фермери, які займаються вирощуванням овочів, фруктів, городини, сільськогосподарських культур, вживають усі необхідні заходи, які б допомогли отримати щедрий урожай. Не забувають про ці заходи і власники приватних городів у селах, поблизу міст. Одні з них – це використання пестицидів – токсичних речовин, призначених для боротьби з різного роду шкідниками – бур'янами, комахами, гризунами тощо. Попри так звану користь для врожаю, пестициди несуть значно більший негативний вплив на довкілля та на життя і здоров'я людини. Пестициди забруднюють ґрунти, повітря, водні ресурси, у тому числі підземні водоносні горизонти. При розпиленні пестициди потрапляють на сусідні земельні ділянки, знищують листя дерев та іншу рослинність. Гинуть від пестицидів і комахи. Цілими сім'ями вимирають бджоли, які є індикатором чистого довкілля.

Пестициди здатні накопичуватися і у сільськогосподарській продукції, з якою потрапляють у організм людей та тварин. Аналогічно згубно на організм людини впливає вода, повітря, забруднені пестицидами. Так, потрапляння пестицидів у організм людини викликають утруднення дихання, ураження центральної нервової системи, сильний головний біль, розлади шлунку, підвищення температури та навіть настання коми. Постійні надходження пестицидів в організм людини, супроводжуються різким зниженням маси тіла, слуху, розвитком катаракти, алергічних реакцій.

Оскільки пестициди є токсичними речовинами, законодавством передбачені вимоги до відносин, пов'язаних із державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища застосуванням пестицидів і агрохімікатів.

Діяльність, пов'язана з пестицидами та агрохімікатами, регламентована відповідними законодавчими актами: Закон України «Про пестициди та агрохімікати», Закон України «Про захист рослин», Закон України «Про бджільництво», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державних випробувань, державної реєстрації та перереєстрації, видання переліків пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» від 04.03.1996 № 295, Державні санітарні правила «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 03.08.1998 № 1 (ДСП 8.8.1.2.001-98), Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.1996 № 382.

Так, загальні вимоги щодо використання пестицидів визначені Законом України «Про пестициди та агрохімікати», який передбачає наявність дозволу на застосування пестицидів, які становлять підвищену небезпеку, допуску (посвідчення) на право на застосування чи здійснення інших операцій з пестицидами і агрохімікатами, та запроваджує обов'язкове страхування

відповідальності за шкоду, яка може бути заподіяна через застосування пестицидів.

Окрім того, Наказом Міністерства охорони здоров'я затверджено гігієнічні нормативи і регламенти безпечного застосування пестицидів і агрохімікатів, які встановлюють гранично-допустимі концентрації пестицидів у воді, ґрунтах, атмосферному повітрі, максимально допустимий рівень пестицидів у продуктах харчування.

Згідно з Державними санітарними правилами авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України, затвердженими наказом Міністерства охорони здоров'я України від 18.12.96 № 382, перед авіаційним розпиленням пестицидів, замовник таких робіт повинен за три дні до початку робіт повідомити населення відповідної місцевості про місце та строки використання пестицидів, про заборону здійснювати будь-які сільськогосподарські роботи, випасання худоби на відстані ближче 1 км до місця проведення робіт, про необхідність переміщення пасік на відстань більше 5 км від місця застосування пестицидів на період до 5 днів. Також замовник повинен встановити спеціальні попереджувальні знаки, у тому числі із зазначення строків розпилення, на відстані 300 метрів від місця розпилення, та на дорогах, які проходять через відповідні поля.

Лише після вжиття цих заходів та після отримання дозвільних документів допускається авіаційне оброблення угідь пестицидами.

Окрім того, забороняється проводити авіаційні обробки полів пестицидами на відстані ближче ніж:

- 5 км від місця постійного перебування медоносних пасік;
- 2 км від рибогосподарських водойм, відкритих джерел водозабезпечення, місць випасання домашніх тварин, об'єктів природно-заповідного фонду;
- 1 км від населених пунктів, тваринницьких ферм, посівів сільськогосподарських культур, які споживаються без термічної обробки (кріп, огірки, томати, полуниця, малина тощо), садів, виноградників та місць проведення інших сільськогосподарських робіт.

Згідно з Державними санітарними правилами 8.8.1.2.-001-98 «Транспортування, зберігання та застосування пестицидів в народному господарстві», зона санітарного розриву від населених пунктів, тваринницьких комплексів, місць проведення ручних робіт по догляду за сільгоспкультурами, водойм і місць відпочинку при вентиляторному обприскуванні повинна бути не менше 500 м, при штанговому і гербігації шляхом дощування (додавання гербіцидів до поливної води) – 300 м.

Пестициди повинні застосовуватися з дотриманням вищеописаних та інших законодавчих вимог, що забезпечить мінімізацію шкоди для людей і довкілля.

Однак, деякі з вищеописаних вимог є застарілі. Під час розпилення пестицидів завжди існує ризик заподіяння шкоди людині та навколишньому середовищу. Раптова поява сильнішого вітру чи опадів призведуть до забруднення пестицидами значно більшої кількості території, водних ресурсів,

повітря. Окрім того, у зоні обприскування завжди перебувають комахи, дикі тварини – пестициди згубно впливають на об'єкти біорізноманіття. Крім того, пестициди потрапляють у підземні води та переносяться на далекі відстані.

Щорічно до початку робіт із пестицидами плани їх використання різними підприємствами, установами та організаціями, складені з урахуванням прогнозу видового складу і поширеністю шкідливих комах, хвороб сільськогосподарських рослин, тварин і птиць, бур'янів, повинні бути погоджені Головним управлінням Держпродспоживслужби в Луганській області.

Використання пестицидів в окремих галузях народного господарства, у колективних та індивідуальних садах і городах, в охороні здоров'я і побуті, а також продаж їх населенню повинен здійснюватись тільки у відповідності з «Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» і доповненнями до нього.